Putovní konference

TRANSPARENTNOST A VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST
INSPIRUJTE SE ŠVÝCARSKOU PRECIZNOSTÍ

Konference se uskutečnila v rámci projektu "Status veřejné prospěšnosti jako nástroj posilování transparentnosti neziskového sektoru ČR na základě švýcarského know-how", který je podpořen z Programu švýcarsko - české spolupráce.

OSTRAVA – Seminární centrum Akademie Ostrava, Hrušovská 2654/16, Ostrava - Přívoz
pondělí 12. listopadu 2012, 10:00 – 15:30

BRNO – City Apart Hotel, Komárovské nábřeží 2, Brno
úterý 13. listopadu 2012, 10:00 – 15:30

PRAHA – Autoklub České republiky, Opletalova 29, Praha 1
středa 14. listopadu 2012, 10:00 – 15:30

Výstupy workshopů „Etika jako předpoklad stability a rozvoje neziskové organizace“

Vedení workshopu: Aleš Mrázek (zástupce ředitele Neziskovky.cz, o.p.s.)

Diskutovaná témata:

- definice etiky
- problém širší akceptace etických pravidel
- akademická a praktická etika
- etika a právo
- etické problémy v neziskovém sektoru
- neziskové organizace jako nositelé etických hodnot
- etika fundraisingu a PR
- etika lobbingu
- péče o dárce jako součást organizační etiky
- etické principy a kategorie obsažené v připravovaném zákoně o veřejné prospěšnosti
- potřeba samoregulace neziskového sektoru
- etika jakou součást leadershipu (etický leadership)
- transparentnost a etika

Vzhledem k povaze tématu nepřinesl workshop v řadě oblastí jednoznačné dopovědi nebo doporučení. Byla však nastolena řada otázek. Pokud si neziskové organizace chtějí udržet svoji důvěryhodnost, musejí na ně hledat vlastní odpovědi.

Etické problémy v životě neziskových organizací
Účastníci workshopů vnímali jako problém absenci šířeji akceptovaných etických pravidel ve společnosti. Oddělovali přitom etiku jako akademickou disciplínu a etiku pro každodenní praxi.

Jako nejpalčivější etický problém vnímají podvodné neziskové organizace. Lidé totiž často chápou neziskové organizace spíše jako sektor než jako jednotlivé subjekty a každý takový medializovaný případ má negativní dopad na všechny.

Celému neziskovému sektoru by k větší důvěryhodnosti pomohlo vhodné nastavení samokontrolních mechanismů. V našem prostředí se však bude těžko hledat autorita, která by byla dostatečně široce akceptovaná. Neexistuje zde organizace s tak dlouhou tradicí a tak široce uznávaná jako je švýcarské Zewo Stiftung. Tento problém souvisí s nedostatkem leaderů, který netrápí jen neziskový sektor, ale celou společnost. Mezi účastníky byla shoda, že silnější leadery neziskový sektor potřebuje, zároveň však projevovali obavy, zda by je české prostředí přijalo.

Neeticky se k neziskovým organizacím často chovají i státní úřady, zejména tím, že vůči nim vystupují z pozice síly, nutí je podepisovat dodatky ke smlouvám atd.

Etika a nová legislativa

Samotné zákony nemohou zcela nahradit chybějící etické normy. Problémem není nedostatek zákonů a jejich nedokonalost. Zákonů je tolik, že už je nelze dobře znát, chybí však vůle k dodržování pravidel.

Nový občanský zákoník se vrací ke kořenům posledního uceleného právního systému, který v našem prostředí fungoval. Problematická se však dnes místy jeví jeho terminologie, zvlášť znovuzavedení pojmu ústav NNO většinou odmítají. Pojem není vnímán jako hodnotově neutrální, asociuje dobu před rokem 1989.

Naopak pojem veřejná prospěšnost je vnímán spíše pozitivně, zatímco zažité označení „neziskové organizace“ se dalo vykládat tak, že jde o subjekty, které nic neprodukují a je neustále třeba je dotovat, pojem veřejná prospěšnost poukazuje na étos spojený s činností sektoru a jeho přínos pro společnost.

Co zlepšit v práci neziskových organizací

Každá nezisková organizace přináší a prosazuje určité etické hodnoty a principy, ne všechny organizace s nimi však umí kvalitně a transparentně seznamovat okolí (dárce, veřejnost).

Životně důležitá je dlouhodobá konzistentnost etických zásad, kterých se organizace drží. Pokud je často porušuje, přichází o důvěryhodnost. Pokušení porušit svá vlastní pravidla kvůli nějakému okamžitému prospěchu přitom může být velmi velké.

Etika organizace není neměnná. Změny v personálním obsazení, poslání, zaměření nebo druhu poskytovaných služeb atd. mohou být doprovázeny přenastavením etických pravidel. Každá taková změna by však měla být vhodně vysvětlena a zdůvodněna sympatizantům organizace a dárcům. Pokud v organizaci existuje psaný etický kodex, měl by být zveřejněn.

Konzistence a transparentnost etických postojů jsou zvláště důležité ve fundraisingu a lobbingu. Vždy by mělo být jasné, o co organizace usiluje a proč. Stejně by mělo být transparentní, odkud je organizace financována. Součástí etiky organizace je i péče o dárce. Individuální dárci např. oceňují osobní přístup. V této oblasti existuje řada dobrých příkladů, velké množství organizací se však tímto tématem nezabývá dostatečně.